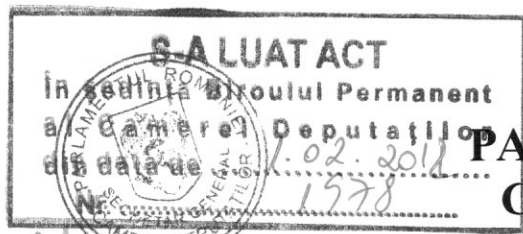

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
2/12074/19.12.2017

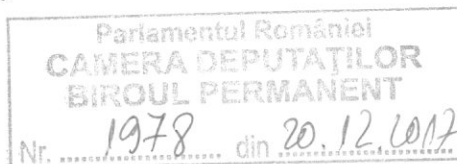

4c-5/633/19 dec. 2017

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR

Comisia pentru drepturile omului, culte
și problemele minorităților naționale

DST al BP
Kulcsár

Către

Biroul permanent al Camerei Deputaților,

Vă înaintăm alăturat raportul **Subcomisiei pentru minoritatea maghiară**, din cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, care a fost întocmit în urma deplasării parlamentare a membrilor **Subcomisiei** în județele Covasna și Harghita, pentru a fi prezentat plenului Camerei Deputaților de către **președintele Subcomisiei**, dl deputat József-György Kulcsár-Terza.

Raportul a fost elaborat de **Subcomisia pentru minoritatea maghiară** pe baza documentării, o parte dintre membrii Subcomisiei - domnii deputați József-György Kulcsár-Terza, Daniel Vasile și Mihăiță Vîrză deplasându-se în cele două județe menționate și având întâlniri atât cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale ai cetățenilor români de etnie maghiară, cât și cu reprezentanți ai autorităților locale, în cadrul exercitării controlului parlamentar, prevăzut de alineatul (1) al art.111 din Constituția României, revizuită.

În urma vizitei în teritoriu a delegației amintite, din partea Subcomisiei, una dintre cele mai importante probleme sesizate a fost cea referitoare la situația elevilor maghiari de la Liceul Romano-Catolic din Tg Mureș. Aceasta a făcut și obiectul unei sesizări la Comisie din partea organizației **Grupul Civic pentru Liceul Romano-Catolic (Civilek a Katolikus Iskoláért)** din Tg.Mureș, una dintre organizațiile participante la discuțiile cu membrii Subcomisiei, sesizare înregistrată sub nr.4c-5/256/20 mai 2017. Ca urmare, reprezentanții organizației menționate au fost audiați la Comisie, unde au prezentat o informare a demersurilor asociației respective făcute către autoritățile locale și centrale, pentru soluționarea problemei elevilor maghiari de la liceul deja menționat.

Cu deosebită considerație,

PREȘEDINTE,

Iusein Ibram

RAPORTUL

4c-5/279/12 nr. 277

Subcomisiei pentru minoritatea maghiară

- în urma deplasării parlamentare în județele Covasna și Harghita, în perioada 24-25 mai 2017 -

La propunerea domnului deputat Kulcsár-Terza József-György, președintele **Subcomisiei pentru minoritatea maghiară** din cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, membrii acesteia au efectuat o vizită de lucru și documentare de două zile - 24 și 25 mai - în județele Covasna și Harghita. Astfel, au participat: domnii deputați Daniel Vasile, Mihăiță Vârză și Kulcsár-Terza József-György, membri ai **Subcomisiei amintite** împreună cu domnul Valentin Gheorghiu-Petrescu - consilier parlamentar în cadrul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale.

Membrii **Subcomisiei** amintite s-au întâlnit, la Sfântu Gheorghe, în data de 24 mai, în sediul Consiliului județean Covasna, cu reprezentanții ai ONG-urilor civice maghiare, care le-au prezentat doleanțele și câteva dintre problemele identitare cu care se confruntă aceasta.

În deschiderea întâlnirii cu membrii ONG-urilor comunității maghiare din oraș, președintele **Subcomisiei pentru minoritatea maghiară**, dl deputat Kulcsár-Terza József-György a declarat că scopul acestei deplasări în teritoriu a deputaților din cadrul **Subcomisiei** a fost de a se informa la fața locului cu privire la problemele specifice cu care se confruntă minoritatea maghiară, de a restabili un dialog eficient între membrii minorității maghiare din Covasna și Parlament, iar apoi, pe baza discuțiilor avute, de a face un raport cu privire la aspectele constatate și a-l prezenta Comisiei pentru drepturile omului, culte și

problemele minorităților naționale, urmând apoi a-l supune atenției plenului Camerei Deputaților. Dl deputat Kulcsár-Terza József-György a mai declarat această *Subcomisie* are tocmai menirea ca să promoveze dialogul și comunicarea între autoritățile centrale (Parlament, Guvern) și cetățenii români de etnie maghiară, pentru ca doleanțele minorității naționale maghiare să fie luate în considerare la București, iar drepturile minorităților, așa cum sunt prevăzute și în tratatele semnate de România, să fie respectate.

În continuare, dl deputat Kulcsár-Terza József-György, a spus, că pentru ca reprezentanții ONG-urilor maghiare să se simtă acasă, lucrările întâlnirii se desfășoară în limba maghiară, oaspeții vorbitori de limba română putând asculta traducerea la cască.

Dl deputat Mihăiță Vârză a reliefat că România are un plus de valoare, prin minoritatea maghiară și valorile sale culturale, și că membrii subcomisiei au venit să asculte doleanțele ONG-urilor maghiare, pentru a stabili un dialog direct cu acestea, și pentru a prelua doleanțele lor legislative, acolo unde este cazul, care să poată îmbunătăți viața acestora.

Reprezentanții ONG-urilor maghiare au fost, în ordinea în care au luat cuvântul, următorii:

- Gazda Zoltán de la organizația "*Sepsi Reform*";
- Bedő Zoltán de la organizația „*Magyar Megmaradásért Mozgalom*";
- Nagy Gabor Levente – de la Asociație „*Magyar Erdelyert Egyesület*";
- Csiky Csengele - de la organizația „*Civilek a Katolikus Iskoláért*";
- Ambrus Zsombor - de la organizația „*Mikó Imre Jogvédő Szolgálat*";
- Klarik Attila de la organizația „*LAM*";
- preotul reformat Sánta Imre.

Unul dintre reprezentanții organizațiilor prezente la întâlnire a relevat că au fost probleme pentru organizațiile neguvernamentale maghiare cu obținerea de proiecte din bani europeni, pentru că formularul cererii de finanțare a fost afișat inițial doar în limba română, abia ulterior, la insistențele Consiliului Județean Covasna, și în limba maghiară, ceea ce a întârziat accesul unor ONG-uri civice maghiare la proiecte din bani europeni. Abia înaintea vizitei *Subcomisiei*, Consiliul Județean Covasna a afișat și traducerea în limba maghiară a formularului cererii de finanțare.

Un alt reprezentant al ONG-urilor prezente la întâlnirea cu *Subcomisia*, Nagy Gabor Levente, a reiterat dorința secuilor din regiune pentru folosirea liberă a simbolurilor maghiare, *recte* a steagului “Ținutului Secuiesc”. Utilizarea simbolurilor naționale în secuime este un obiectiv foarte clar al organizației din care face parte și dânsul. Etnicii maghiari doresc să nu fie intimidați de absolut nimeni sau sancționați, dacă folosesc simbolurile naționale în secuime - steagul secuiesc sau steagul unguresc.

Bedö Zoltán - de la organizația „*Magyar Megmaradásért Mozgalom*” (*Mișcarea pentru supraviețuirea maghiarilor*) - s-a plâns de prefectul județului care a atacat de 27 de ori hotărârile consiliilor locale de a arbora steagurile secuiești pe fațadele instituțiilor publice și, inclusiv, steagul cu stema județului unde locuiește. El consideră că nu este în regulă faptul acesta, în condițiile în care toate județele au stema lor și simbolurile lor heraldice. Dânsul a mai spus că au fost atacate, de asemenea, hotărârile primăriilor de a pune inscripții maghiare pe primărie și pe clădiri-monument, fiind amendat un președinte de consiliu local și amenințat cu amenda chiar președintele Consiliului Județean Covasna. În context, a amintit și despre problema antetului instituțiilor, unde nu poate fi folosit și cel în limba maghiară. O altă situație relevată de dl Bedö Zoltán a fost situația tinerilor din Tg.Secuiesc, acuzați de terorism, acum câțiva

ani, care au fost închiși pe nedrept, multe luni, serviciile secrete considerând organizațiile civice maghiare “un factor de risc”. În plus, el s-a plâns și de lipsa interpreților de limbă maghiară în sistemul judiciar românesc.

Dl Ambrus Zsombor - de la organizația „*Mikó Imre Jogvédő Szolgálat*” - a spus că, în județe, există probleme derivând din apartenența etnică: astfel, steagul secuiesc, care reprezintă identitatea etnică regională, a devenit un subiect tabu pentru instanțele judecătorești din țară, care au dispus - în toate cazurile - înlăturarea steagului secuiesc de pe fațadele clădirilor. Astfel consiliile locale din Siculeni și Cosmeni au fost amenințate cu amenzi și au procese pe rol cu Prefectura, ceea ce este inacceptabil. În felul acesta, România împiedică drepturile comunității locale la identitate, precum și drepturile lingvistice ale acesteia.

În acest context, documente din Prefectură și Casa națională de pensii nu sunt traduse și în limba maghiară, formularele acestor instituții, inclusiv cele pentru finanțarea proiectelor din bani publici prin Consiliul Județean Covasna, fiind numai în limba română, după ce - prin intervenția prefectului - formularele bilingve folosite în anii precedenți au fost înlocuite cu formulare redactate exclusiv în limba română. Există, de asemenea, probleme, cu predarea limbii române pentru elevii maghiari de gimnaziu, prin aceea că manualele pentru limba română ca limbă străină, nu sunt gata, ceea ce face dificil pentru copiii din familiile maghiare să-și însușească limba română, după manualele concepute pentru români. Această problemă educațională face ca tinerii care termină școala să fie, ulterior, dezavantajați pe piața muncii.

O altă problemă adusă în atenția delegației parlamentare a *Subcomisiei* a fost aceea că retrocedarea fostelor proprietăți ale Liceului Teoretic Székely Mikó nu s-a realizat.

Dna Csiky Csengele - de la organizația **Grupul Civic pentru Liceul Romano-Catolic din Tg.Mureș** - a ridicat problema Liceului Teologic Romano-Catolic din Tg.Mureș care riscă să fie desființat, din cauza lipsei de conlucrare amiabilă dintre autoritățile locale și cele centrale, precum și a unor probleme de ordin administrativ legate de înființarea liceului respectiv

Dl deputat Kulcsár-Terza József-György a reacționat la declarațiile doamnei Csiky Csengele și a promis că va discuta pentru soluționarea problemei Liceului Teologic Romano-Catolic din Tg.Mureș cu colegii din UDMR și cu cei de la Comisia pentru învățământ, știință, tineret și sport. De asemenea, organizația neguvernamentală sus-amintită a adresat și petiții, pentru rezolvarea favorabilă a situației liceului menționat atât Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale, cât și Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport. Totodată, reprezentanții au avut mai multe întâlniri atât cu autoritățile locale, cât și cu responsabilii Inspectoratului Județean de Învățământ Mureș, dar chiar și cu Ministrul Educației Naționale, dl Pavel Năstase; toți actorii instituționali menționați promițând soluționarea favorabilă a doleanțelor părinților reuniți în **Grupul Civic pentru Liceul Romano-Catolic din Tg.Mureș** ca elevii maghiari - care au urmat cursurile acestui liceu vocațional - să-și poată continua studiile în cadrul aceleiași școli, fără a suferi consecințe nedorite, din cauza unor lacune legislative și administrative existente încă de la înființarea instituției private de învățământ respective!

Domnul Klarik Attila - din partea organizației „**LAM**” - a spus că aceasta a adresat petiții Congresului Puterilor Regionale din cadrul UE, în legătură cu faptul că peste 50 de documente ale autorităților locale au fost atacate în justiție de reprezentantul Guvernului în teritoriu, majoritatea vizând denumirile străzilor în limba maghiară, precum și documentele cu antet bilingv emise de unele dintre

autoritățile locale și folosirea simbolurilor identitare secuiești în administrația locală. Tot în acest context, dânsul a reclamat că autoritățile judecătorești au refuzat înregistrarea în justiție a unor organizații legate de “Ținutul Secuiesc” sau aplicarea unor documente ale acestora, în condițiile în care organizația sa și alte organizații civice maghiare au prezentat instanțelor argumente legate de existența unor precedente juridice, cum sunt denumirile tradiționale ale *Țării Hațegului, Țării Bârsei sau Țării Almăjului*. Toate aceste abuzuri de drept, în opinia dlui Klarik Attila, încalcă drepturile minorităților prevăzute în **Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare**.

Gazda Zoltán - de la organizația “*Sepsi Reform*” - a evidențiat că, în zonă, autonomia locală are o tradiție de 600 de ani și că acolo unde este autonomie adevărată și economia merge bine și că este nemulțumit de faptul că toți cei care vorbesc de autonomia regională sunt tratați ”ca niște criminali de către SRI”, ceea ce a făcut ca - împotriva multora dintre ei - să fie luate măsuri punitive, inclusiv pe cale judiciară. De asemenea, a amintit că - în urmă cu 10 ani - ”a avut loc un referendum intern”, în care peste 210.000 de oameni au spus că doresc autonomia! Organizația din care face parte a propus consiliilor locale organizarea unui referendum oficial, dar hotărârile acestora în acest sens, au fost desființate, prin atacarea lor în instanță de către Prefectură. Până și o declarație de intenție despre formarea unui așa-numit ”Ținut Secuiesc”, unde limba maghiară să dobândească - alături de limba română - statutul de limbă oficială, a fost atacată de Prefectură.

Mai mult chiar, asociațiile care susțin înființarea acestui “Ținut Secuiesc” - *Asociația Siculitas Egyesület* și “*Sepsi Reform*”, au fost investigate de organe ale statului pentru acuzații de fraudă, deși acestea sunt simple ONG-uri fără activități lucrative.

Dl Gazda Zoltàn a mai precizat cã organizația sa luptã pentru autonomia amintitã, "cu respectarea tuturor legilor din România".

Dl deputat Kulcsar a reacționat la declarațiile acestuia și a promis cã va discuta despre autonomie, împreună cu partidul din care face parte, cu partidele românești și cã va încerca sã facã acest pas.

Preotul Sánta Imre a afirmat cã este bine cã, în România, cultele creștine - altele decãt cel ortodox - se bucurã de libertatea de conștiință și religioasã, dar - din nefericire - din perspectiva bisericilor maghiare, inclusiv a celei reformate, rãmân încă probleme nerezolvate cu retrocedarea bunurilor care au aparținut acestora, înainte de 1945.

În partea a doua a zilei de 24 mai, membrii *Subcomisiei* s-au întâlnit cu președinții consiliilor județene din Covasna, Harghita și un consilier județean din CJ Mureș, respectiv domnii: Tamás Sándor, Borboly Csaba și Kocsis Robert.

În cadrul întâlnirii cu membrii *Subcomisiei* la sediul Consiliului Județean Covasna, președintele acestuia, dl Tamás Sándor a ridicat problema legatã de interpretarea și aplicarea prevederilor *Cartei europene a limbilor minoritare sau regionale*, ratificatã de România în urmã cu zece ani. Totodatã, a subliniat cã, așã cum se întâmplã în Europa cu alte țãri membre UE, autonomia „Ținutului Secuiesc” nu este îndreptatã împotriva statului unitar român și cã existã numeroase exemple în acest sens - precum Țara Bascilor din Spania sau Tirolul de Sud din Italia.

Președintele Consiliului Județean Covasna, Tamás Sándor (UDMR) a abordat - la întrevvedere cu membrii *Subcomisiei* - și problema bilingvismului

formulelor folosite în instituțiile publice și a simbolurilor comunității maghiare, cum este steagul „Ținutului Secuiesc”. Domnia sa crede că reprezentanții comunității maghiare își doresc doar autonomie teritorială pentru „Ținutul Secuiesc”, considerând că acest deziderat este un lucru firesc în Uniunea Europeană, unde există - într-un număr de 11 dintre cele 27 de state ale acesteia - o formă concretă de autonomie, fie ea culturală ori teritorială.

Președintele CJ Covasna, dl Tamás Sándor, a rugat membrii **Subcomisiei** să ajute județul pe care-l conduce, pentru a obține descentralizarea; iar - pentru ca drepturile minorităților să fie mai bine protejate - este necesar să se folosească limba maternă și în instituțiile descentralizate ale statului (Prefectură, ANAF, etc). Domnia sa a mai evidențiat că UDMR, partidul din care face parte, a depus la Camera Deputaților un pachet de propuneri legislative, dintre care cea mai importantă prevede - prin modificarea Legii nr.215/2001 a administrației locale - coborârea pragului de folosire a limbii materne în instituțiile publice de la 20% la 10% și introducerea pragului alternativ, respectiv efectivul minim care să presupună folosirea limbii materne în instituțiile publice. Inițiativa legislativă prevede ca, în cazul unei localități cu o populație sub 10.000 de locuitori, numărul minim de persoane aparținând minorității naționale pentru a se impune necesitatea aplicării drepturilor lingvistice să fie de 300 (între 10.000 și 25.000 de locuitori), să fie de 500 (între 25.000 – 50.000), de 1.000 de persoane (pentru un număr de locuitori de altă etnie decât cea majoritară cuprins între 50.000 și 100.000), iar la peste 100.000 de locuitori - 10.000 trebuie să fie numărul persoanelor aparținând minorității naționale, pentru a se impune necesitatea aplicării acestor drepturi lingvistice.

Președintele CJ Harghita, dl Borboly Csaba, a declarat că este timpul ca România să intre în normalitate cu respectarea tratatelor pe care le-a semnat în domeniul protecției drepturilor minorităților naționale și că problemele

interetnice sunt cauzate, de fapt, de presă și unii politicieni, iar nu de probleme reale existente între etniile diferite ce conviețuiesc în pace în Harghita. Dânsul a mai afirmat, în plus, că ar fi bine ca site-ul Guvernului să fie și în limba maghiară, așa cum este la Bruxelles, și unde aceasta nu constituie o problemă.

Președintele CJ Harghita, a mai ridicat problema atacării multor hotărâri ale autorităților județene și locale de către Prefect, care - cu ajutorul instanțelor judecătorești - obstaculează deciziile autorităților locale, în sprijinul comunității maghiare. Domnia sa a spus că nu este în regulă ca să „avem o lege deasupra legii” - care este făcută de instanțele judecătorești - cu încălcarea Constituției și a deciziilor legale ale autorităților locale. Din această cauză, s-a ajuns ca marja de manevră a autonomiei locale să fie foarte îngustă! O altă problemă conexă relevată de președintele CJ Harghita a fost că OPC-ul a amendat, în mod nedrept, pe toți cei care au introdus marca de „*produs secuiesc*” - brand susținut, la vremea respectivă și de CJ Harghita, pentru dezvoltarea turismului în zonă.

Consilierul județean din partea județului Mureș, dl Kocsis Robert, a adus, în atenția **Subcomisiei**, problema Liceului romano-catolic din Tg.Mureș, care este pe cale să se desființeze din cauza lipsei de conlucrare dintre autoritățile locale și cele centrale, precum și problema înființării secției maghiare a Facultății de medicină și farmacie de la Tg.Mureș - înființare care este tergiversată din timpul ultimei guvernări a fostului PDL. Nesoluționarea și tergiversarea acestor probleme de către autoritățile de la București, în special de către Ministerul Educației Naționale, face ca tinerii de etnie maghiară din județul Mureș să plece din județ la alte licee și facultăți, iar investitorii - care observă lupta surdă dintre autoritățile locale și cele centrale - să devină reticenți în a investi în județ. Domnia sa a dat următorul exemplu al conflictului dintre autoritățile locale și

autoritatea judecătorească: instanțele din județul Mureș au respins înființarea unei asociații care conținea în denumire sintagma „Ținutul Secuiesc”.

Deputatul PSD Mihăiță Vîrză a declarat, la finalul întâlnirii avute cu prefectii județelor Covasna și Harghita, că nu poate - deocamdată - să tragă concluziile acestei vizite, însă în opinia domniei sale unele situații sunt “*exagerate*” și acestea ar putea fi aplanate prin dialog.

În data de 25 mai, membrii delegației Subcomisiei au avut o scurtă, dar fructuoasă întâlnire - la sediul prefecturii Covasna - cu prefectul județului Covasna, dl Sebastian Cucu, și subprefectul județului, dl Necolae-Viorel Radocea. În cadrul întâlnirii, dl Sebastian Cucu a ținut să reliefeze că dânsul este în funcția respectivă pentru a întări domnia legii în județ și că atunci când Consiliul Județean Covasna a avut dreptate în litigiile cu Prefectura legate de plasarea inscripțiilor bilingve, ori de antetul bilingv în instituțiile autorităților din județ, instanțele de judecată au dat dreptate acestuia, însă atunci când Prefectura a avut dreptate, acestea i-au dat domniei sale dreptate. Dl prefect s-a referit, în context, la nelegalitatea unor hotărâri adoptate de unele consilii locale din Covasna, având ca obiect inscripționarea bilingvă de pe unele clădiri, care nu era conformă cu legea. În replică, președintele Consiliul Județean Covasna, dl Tamás Sándor, a spus că atunci când este vorba de clădiri-monumente istorice și acestea aveau, din construcție, o inscripție sau o placă distinctivă în limba maghiară, acestea să fie lăsate așa cum se restaurează, pentru că aceste clădiri nu ar intra sub incidența Legii nr.215/2001 a administrației locale.

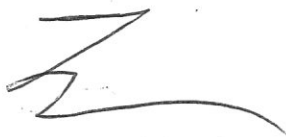
După această ultimă întâlnire, membrii *Subcomisiei pentru minoritatea maghiară* s-au deplasat la Consiliul Județean Harghita și în localitatea Merești,

maghiară, acestea să fie lăsate așa cum se restaurează, pentru că aceste clădiri nu ar intra sub incidența Legii nr.215/2001 a administrației locale.

După această ultimă întâlnire, membrii *Subcomisiei pentru minoritatea maghiară* s-au deplasat la Consiliul Județean Harghita și în localitatea Merești, pentru ca și *Subcomisia pentru pentru respectarea și apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor români aparținând minorității rome* - având aceeași membri în cadrul delegației parlamentare, să efectueze o vizită de lucru, potrivit obiectivelor și programului de activitate al acesteia din urmă.

Președintele Subcomisiei pentru minoritatea maghiară

deputat Kulcsár-Terza József-György

Întocmit: cons. parl. Valentin Gheorghiu

